

Zéphir Bosc

Contes et racontes del país ribeiròl

APÒNDI

1) Guirald Armand serà l'un dels rares marinièrs senhalat, dins la communitat de Rossí Ginolhac, al moment de la Revolucion. Ne serà atal marcat, al sindicat d'Entraigas, fulhet n° 6, matricule n° 3, de la paja n° 1, del estat des marins inscriches al quartièr de Caur. Estat qu'es totjorn servat a la tresena region maritima de Tolon (comunicat per Ph. Delvit, autor de: "Quand le Lot était nauigué" (1986).

Amb lo decret del 21/9/1793 ne serà atal, segurament, requisicionat. L'an 111 de la Republica lo vegèt, benlèu, arribar al pòrt de Rochafòrt. Aquí deuguèt faire son temps de marinièr de la Revolucion, tot en galafetant dels batèus?

Cal cercar, amb aquò, la rason de son maridatge tardiu. Maridatge que se faguèt quora venià d'aténger sos 35 ans.

Es d'arremarcar, qu'en aquela passa, coma tanben, al temps del rèi de França, valià mai se far marcar vinhairon, en sa parròquia, que merchand de mairams batelièr, fustièr o bastidor dç batèus. Devàs 1755 èra estat ordonat la creacion dels sindicats pels gabarrièrs d'Òlt. N'èra un mejan per fornir dels marinièrs al reialme que n'avià plan besonh per sas guèrras còtra l'Angletèrra. Mas siaguèt gaire aplicadoira l'ordonança, subretot per la nalta ribièira.

La Revolucion cambièt gaire las causas. Tot al contrari, enrotlèt que mièlhs! Ne siaguèt, plan lèu, pariu, per totes los joinòmes que tirèron al sòrt. La conscripcion, per l'armada de tèrra, tardèt pas de s'impausar...

Doncas, en 1792/1793, i agèt quatre batelièrs senhalats en la novèla comuna de Rossi-Ginolhac, dependenta d'Entraigas. Mas sonque dos gabarrièrs fuguèron requisicionats: Francés Allegrèr e Guirald Armand. los altres dos: Mazard, de Pèira-Grand, e Guibèrt, l'ainat, dal Fèl, declarats tròp vièlhs o malautosos siaguèron rebutats.

La paura d'èsser enrotlat marinièr faguèt, que pus tard, mon rèire-grand Batista, se declarèt subretot vinhairon. N'estèt qu'a la setena naissença, de son fogal, que se faguèt portar fustièr, puèi bastidor de batèus. Venià de passar sos 42 ans. N'èra en 1848...

Empacha pas que lo fraire de Batista, l'Antòni (dich pus tard lo Còde), fuguèt conscrit apelat. Malgrat sa fugida dins los bòsces ne serà, de fòrça, a faire sos sèt ans (veire lo raconte del Còde).

2) La mòrt de Guirald Armand demòra pron misteriosa. Sul registra de Rossí-Ginolhac fuguèt declarat mòrt a Botoncles lo 13 de genvièr de 1814. Lo desfuntament se temonhèt per Antòni Armand (son fraire) e Vital Sòl, totes dos del Parroton. Mas quora se maridèt son fils Antòni (lo Còde), en 1838, se senhalèt que Guirald èra estat mortalenc en Coesca, comuna de Sant-Ipòlit, lo 12 de genvièr de 1814.

Entressenhas presas, es atal portat al registre de Sant-Ipòlit: Guirald Armand, cultivator al masatge del Parroton atjat de 52 ans, mòrt a una ora del matin, lo 12 del mes de genvièr de 1814, dins l'ostal del dich Laviala, al vilatge de Coesca-Bassa, testimònis presents: Laviala e Andrieu d'aquel vilatge... (transcripcion del essencial).

Cal donc creire que moriguèt malatrosament a las abroas de Truièira, en aquel luòc del canton d'Entraigas. Benlèu ne siaguèt en seguida d'un accident de trabalh, d'una batuèsta, d'un malaise cardiac?

Èra anat aquí, segurament, per copar o crompar dels pesals, los cotralhar per ne far de mairams, los far lisar vas la ribièira, los far vogar sus Truièire, en tracas, fins de los cargar sus gabarras vas Entraigas. Deguns oc sap! Los quites registres, de comunas, demòran muts aquí dessus.

3) La Gordinariá tira son toponima de Gordilha o de Gordina: còrda que servià per tirar las gabarras que tornavan montar. Lo malpàs, dich de la Ganeta, o de la Gordinariá, n'es una raspa ont calià necessariament se servir de la gordina per far montar los batèus.

4) Nasquèt realament dotzes enfants al fogal Bòsc-Armand. Bòsc María, Natalía, nascuda lo 23/6/1906, moriguèt lo 4/8/1906. Fuguèt la primièra naissança de mos parents.